

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **T. L.**, bývajúcej v S.S., zastúpenej JUDr. V. L. ml., advokátom so sídlom v N., proti žalovanej **Slovenskej republike – Vodohospodárskej výstavbe, š.p.** so sídlom v Bratislave, Karloveská č. 2, IČO: 00 156 752, **o určenie vlastníckeho práva**, vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 4 C 121/2009, na dovolanie žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 3. mája 2011 sp. zn. 8 Co 172/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 3. mája 2011 sp. zn. 8 Co 172/2010 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nové Zámky rozsudkom z 22. marca 2010 č.k. 4 C 121/2009-94 určil, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností v katastrálnom území S., ktoré sú v katastri nehnuteľností zapísané na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – záhrady vo výmere X. m², parcela č. X. – zastavané plochy a nádvoria vo výmere X. m², parcela č. X. – zastavané plochy a nádvoria vo výmere X. m², dom súpisné č. X.; zároveň určil, že žalobkyňa je v podiele 1/2 podielovou spoluvlastníčkou parcely č. X. – zastavaná plocha (dvor) vo výmere X. m² (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“). Rozhodol tiež o trovách konania. Vychádzal z toho, že sporné nehnuteľnosti predali F. K. a A. S. kúpnu zmluvou z 9. decembra 1987 žalovanej, rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky z 28. februára 1990 č.k. 12 C 135/1989-41 bolo ale určené, že patria do dedičstva po A. Č., ktorá zomrela 18. marca 1974. Sporné nehnuteľnosti, ktoré boli následne predmetom konania o dedičstve vedenom na Štátnom notárstve v Nových Zámkoch pod sp. zn. D 1595/1991, zdedil F. K.. Na základe osvedčenia o dedičstve po poručiteľovi F. K. z 15. februára 2006 č.k. 16 D 1861/2005-17 dospel súd prvého stupňa k záveru, že sporné nehnuteľnosti zdedila po ňom žalobkyňa. Za daného skutkového stavu považoval žalobu za opodstatnenú, lebo žalovaná nemohla kúpou v roku 1987 nadobudnúť

vlastníctvo sporných nehnuteľností od predávajúcich, ktorí neboli ich vlastníkmi. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Nitre rozsudkom z 3. mája 2011 sp. zn. 6 Co 172/2010 napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Vychádzal z toho, že výsledky dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa a doplneného v odvolacom konaní nepreukázali, že žalobkyňa nadobudla sporné nehnuteľnosti dedením po F. K., nemá preto naliehavý právny záujem na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Z osvedčenia o dedičstve z 15. februára 2006 sp. zn. 16 D 1861/2005 zistil, že predmetom dedenia po tomto poručiteľovi bola iba parcela č. X. zapísaná na liste vlastníctva č. X., ktorá ale nie je súčasťou súboru sporných nehnuteľností. Za daného stavu by sa žalobkyňa mohla domáhať určenia, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po F. K., nie však určenia, že je ich vlastníčkou. Keďže podanou žalobou „obchádza“ dedičské konanie a v rozpore so zákonom a judikatúrou súdov sa domáha určenia vlastníctva sporných nehnuteľností, nebolo možné jej žalobe vyhovieť. Odvolací súd preto napadnuté prvostupňové rozhodnutie zmenil tak, že žalobu zamietol. Výrok o trovách konania odôvodnil podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, opodstatnenosť ktorého vyvodzovala z § 241 ods. 2 písm. a/, b/ a c/ O.s.p. V dovolaní vyslovila názor, že odvolací súd nepostupoval správne, pokiaľ v konaní nepristúpil k prejudiciálnemu posúdeniu otázky, či sporné nehnuteľnosti nepatria do dedičstva po poručiteľovi F. K., a tiež pokiaľ dospel k (nesprávne) záveru, že nepreukázala naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Žiadala napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že rozsudok odvolacieho súdu je vecne správny. Dovolanie žiadala zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas žalobkyňa (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dovolaním napadnuté rozhodnutie a dospel k záveru, že dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi.

Dovolací súd sa obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. I keď boli procesné vady konania tejto povahy v dovolaní formálne označené za dovolací dôvod, Najvyšší súd Slovenskej republiky – vychádzajúc z obsahu dovolania (§ 41 ods. 2 O.s.p.) – dospel k záveru, že v dovolaní z rozhodujúceho (obsahového) hľadiska nie sú namietané nedostatky týkajúce sa procesného postupu súdov, ale nedostatky právneho posúdenia veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Dovolací súd, rešpektujúc § 242 ods. 1 O.s.p., procesné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. alebo § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. nezistil.

Dovolateľka namieta, že napadnutý zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Dovoláním napadnutý rozsudok spočíva na závere odvolacieho súdu, že žalobkyňa v konaní nepreukázala existenciu jej naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení.

Návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä a/ o osobnom stave (o rozvode, o neplatnosti manželstva, o určení, či tu manželstvo je alebo nie je, o určení rodičovstva, o osvojení, o spôsobilosti na právne úkony, o vyhlásení za mŕtveho); b/ o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva; c/ o určení,

či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem (§ 80 O.s.p.).

Právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu. Povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu na určení právneho vzťahu alebo práva je naliehavý právny záujem, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu). Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi účastníkmi a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši.

Ak žalobca svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení nepreukáže (nevysvetlí, neosvedčí), predstavuje nedostatok naliehavého právneho záujmu samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovacia žaloba nemôže obstáť a ktorý bez ďalšieho vedie k zamietnutiu žaloby (viď aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 91/2006).

Súdna prax sa ustálila na názore, že určovacia žaloba je spravidla prípustná pri spornosti práv (právnych vzťahov) k nehnuteľnostiam evidovaných v katastri nehnuteľností, ak rozsudok vyhovujúci žalobe môže privodiť zosúladenie evidovaného a právneho stavu. Tento právny záver zaujal Najvyšší súd Slovenskej republiky napríklad v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 56/2003 publikovanom v časopise *Zo súdnej praxe* pod č. 48/2004, v ktorom uviedol, že *ak je žalovaný zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník spornej nehnuteľnosti, žalobca má naliehavý právny záujem na určení svojho vlastníckeho práva.*

Zo spisu vyplýva, že žalovaná je v katastri nehnuteľností vedená ako vlastníčka sporných nehnuteľností a že žalobkyňa jej vlastníctvo popiera – v žalobe tvrdí, že evidovaný a právny stav nie sú v súlade, a preto sa usiluje dosiahnuť ich zosúladenie tak, aby to zodpovedalo jej právnym náhľadom. V konaní poukazovala na to, že už F. K. sa usiloval dosiahnuť zápis svojho vlastníctva v katastri nehnuteľnosti a že ako jeho právna nástupníčka pokračuje v tomto zámere. Na osobitnú výzvu odvolacieho súdu vysvetľovala, že sporné

nehnutelnosti desiatky rokov užíva, investuje do nich a považuje ich za „svoje vlastné“ (viď č.l. 116 spisu).

Odvolačí súd pri posudzovaní prípustnosti žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. postupoval príliš zužujúco – akcentoval výlučne to, že sporné nehnuteľnosti nie sú uvedené v osvedčení o dedičstve vydanom v konaní po poručiťovi F. K. a že žalobkyňa „obchádza“ konanie o dedičstve. Opomenul pri tom posúdiť prípustnosť žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. z hľadiska možnosti, že žalobkyňa sa určenia vlastníctva sporných nehnuteľností domáha právnym titulom vydržania (§ 134 Občianskeho zákonníka). Táto možnosť prichádza do úvahy so zreteľom na jej vyjadrenie založené v spise na č.l. 116. Rozhodnutie odvolacieho súdu je z tohto hľadiska predčasné a neúplné.

Právne posúdenie veci, na ktorom spočíva napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, nemožno z týchto dôvodov považovať za správne. Vzhľadom na opodstatnené uplatnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky poznamenáva, že v súlade s preskúmovacou povahou dovolacieho konania posudzoval správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu (iba) v otázke, na ktorej spočívalo napadnuté rozhodnutie – v otázke procesnej prípustnosti žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p.; neskúmal vec z aspektu otázok, ktoré by boli skúmané, keby odvolací súd pri riešení tejto otázky dospel k opačnému záveru.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 9. novembra 2011

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková